

Brief aan de leden

T.a.v. het college en de raad

Datum

16 april 2026

Ons kenmerk

U202600207

Lbr. 26/010

Telefoon

070-373 83 93

Bijlage(n)

Onderwerp

Nieuwe werkwijze Eerder aanvragen in planproces woningbouw & onderwijshuisvesting

Geachte leden van college en gemeenteraad,

In veel Nederlandse regio's in sprake van een tekort aan transportcapaciteit op het elektriciteitsnetwerk, dit noemen we netcongestie. In enkele regio's dreigt zelfs op korte termijn een aansluitstop voor alle aanvragen voor een aansluiting op het elektriciteitsnet. Als we niets doen, gaat netcongestie, net als stikstof, een flinke rem worden op de woningbouw, verduurzaming en de economie.

Er bestaat niet één oplossing die ervoor zorgt dat er voldoende transportcapaciteit beschikbaar komt voor alle projecten die dit nodig hebben. Om woningbouw en onderwijshuisvesting vroeg in het proces meer zekerheid te geven of transportcapaciteit beschikbaar is, krijgen gemeenten een nieuwe rol die een grote inspanning vraagt in korte tijd. Hiervoor wordt een nieuwe werkwijze 'Eerder aanvragen in het planproces' ontwikkeld. De VNG is in gesprek met de ministeries van EZK en BZK, Autoriteit Consument en Markt (ACM), IPO en Netbeheer Nederland (NBNL) om deze werkwijze uit te werken.

Er rust een grote verantwoordelijkheid bij deze landelijke werkgroep dat er een uitvoerbare werkwijze komt zodat alle 342 gemeenten tijdig hun woningbouw- en onderwijshuisvestingsprojecten via deze nieuwe werkwijze op de wachtlijst van de netbeheerders kunnen plaatsen. Ook kunnen gemeenten hun bijdrage leveren door zelf ruimtelijke keuzes voor netverzwaring te versnellen en netbewust te bouwen.

In deze ledenbrief leggen we in het kort uit wat de werkwijze betekent voor gemeenten, wat u in gang kan gaan zetten en hoe we u blijven informeren over de nieuwe werkwijze.

Netcongestie raakt gemeentelijke kerntaken

Een gevolg van netcongestie is dat nieuwe woningbouwprojecten, onderwijshuisvesting, gemeentelijk vastgoed, warmtenetten en bedrijventerreinen niet vanzelfsprekend kunnen worden aangesloten op het elektriciteitsnet. De beschikbaarheid van transportcapaciteit

wordt hiermee bepalend voor de voortgang van ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen in Nederland.

Om om te gaan met de schaarste op het elektriciteitsnet, heeft de Autoriteit Consument en Markt (ACM) een maatschappelijk prioriteringskader opgesteld, waarin categorieën zoals 'Veiligheid' (bijvoorbeeld ziekenhuizen en drinkwatervoorziening) en 'Basisbehoeften' (zoals woningbouw en verduurzaming van woningen) prioriteit hebben. Dit kader treedt in werking als er sprake is van netcongestie. Het maatschappelijke prioriteringskader biedt een opening voor gemeenten om vervroegd transportcapaciteit aan te vragen voor woningbouw.

[Lees meer over het prioriteringskader](#)

Wijziging in de werkwijze voor aanvraag capaciteit voor kleinverbruik

Als in een regio sprake is van capaciteitstekort op het stroomnet, reserveerden netbeheerders voorheen een deel van de netcapaciteit, zodat aanvragen van kleinverbruikers (zoals huishoudens, nieuwbouwprojecten, laadpalen en mkb) kunnen worden toegewezen. Dat stopt per 1 juli 2026. Vanaf dan komt iedereen die in een congestiegebied een aanvraag wil doen – klein- en grootverbruiker – op dezelfde wachtlijst totdat er in die regio weer capaciteit beschikbaar komt. Alleen aanvragen die voldoen aan het prioriteringskader van het ACM mogen van de netbeheerders prioriteit krijgen op de wachtlijst. De bouw van woningen en scholen valt onder categorie 3 van dit kader en kan dus prioriteit krijgen.

Om tijdig duidelijkheid te krijgen of en wanneer transportcapaciteit beschikbaar is, wordt een nieuwe werkwijze voor gemeenten opgesteld, zodat zij voor hun woningbouw- en onderwijshuisvestingsplannen eerder in het planproces transportcapaciteit kunnen contracteren.

De werkwijze '[Eerder aanvragen in het planproces](#)' voor woningbouw- en onderwijshuisvestingsplannen gaat per 1 oktober 2026 in. De kern hiervan is dat gemeenten al vroeg in het planproces transportcapaciteit aanvragen en contracteren, nog voordat een ontwikkelaar definitief in beeld is. De gemeente krijgt daarmee meer kans op de toekenning van transportcapaciteit voor een toekomstig project en kan deze later aan een ontwikkelaar overdragen.

Wat gemeenten in gang kunnen zetten voor de werkwijze 'Eerder aanvragen in het planproces'

De VNG is nog in gesprek met de ministeries van EZK en BZK en NBNL, IPO en ACM over de uitwerking van de werkwijze 'Eerder aanvragen in het planproces' in de landelijke werkgroep. Hierin agenderen we knelpunten rondom de juridische en financiële risico's voor gemeenten en het krappe tijdspad. En vragen we aandacht voor dat gemeenten z.s.m. inzicht krijgen in de huidige beschikbare transportcapaciteit van netbeheerders, zodat ze weten voor welke projecten nog transportcapaciteit beschikbaar is en welke projecten moeten wachten op vrijgave van transportcapaciteit.

Hoewel de werkwijze nog niet volledig is, kunnen gemeenten al wel stappen zetten om zich hierop voor te bereiden:

1. Inzichtelijk maken welke projecten er op het gebied van woningbouw en onderwijshuisvesting in de komende 10 jaar in de planning van de gemeente staan.
2. Inzichtelijk maken wat voor informatie over deze projecten al beschikbaar is, bijvoorbeeld de locatie van het project, het type bouw (hoogbouw / laagbouw), de

benodigde hoeveelheid aansluitingen, het type aansluiting, de wijze van verwarmen en de gewenste datum van de definitieve aansluitingen – ter voorbereiding op een aanvraag voor transportcapaciteit.

3. Inzichtelijk maken hoe deze projecten zijn vastgelegd in de gemeentelijke stukken, en of deze door het college of de raad zijn goedgekeurd – ter voorbereiding voor een prioriteringsaanvraag (zie ook: [ACM prioriteringskader](#) tabel 4).
4. Prioriteren welke projecten voor de gemeente het belangrijkste zijn om door te gaan en hierin een volgorde te maken.
5. Om de juridische risico's te mitigeren zullen gemeenten ook hun beleidsregels vóór 1 oktober door het college moeten laten vaststellen en publiceren; voor veel gemeenten betekent dit besluitvorming in het eerste college na het zomerreces. VNG zal voorbeeldregels publiceren richting de zomer.

De VNG roept gemeenten op om de verzoeken voor transportcapaciteit en prioriteitsaanvragen voor woningbouw en onderwijshuisvesting voor te bereiden om deze 1 oktober te kunnen indienen.

Informatie

De VNG houdt u via de website (www.vng.nl/netcongestie) en het [forum \(Energie/ Netcongestie\)](#) op de hoogte. Daarnaast organiseren we een online inloopspreekuur voor ambtenaren en komen er binnenkort enkele thematische webinars over dit onderwerp.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

dr. mr. L.K. Geluk
Algemeen directeur